

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 101

číslo: 18

2. května 2021

Cena: 10 Kč

Informační technologie pomohly Lutherovi, pomohou i novým misionářům?

Slovo technologie představuje spojení dvou řeckých slov: „dovednost“ + „slovo, nauka, znalost“. Všechny nové informační znalosti a dovednosti měly dopad na demokratizaci společnosti a růst lidské důstojnosti. V minulosti proběhly tři základní informační revoluce, a to vynález písma, abecedy a tisku. Dnes prožíváme čtvrtou, informační vlnu globalizace, jejíž dopad bude znám až za mnohá staletí.

Vždy šlo o předlouhé etapy. Především první revoluce v podobě vynálezu písma se rodila drahý čas. Původně šlo o výtvarné umění, jak obrazně zachytit okolní vidění světa. Známé pravěké nástěnné kresby z lidských obydlí. Pak se užívaly piktogramy neboli ideogramy ještě znázorňující pojem nebo sdělení obrazově – většinou šlo o drobné a srozumitelné zachycení věci nebo činnosti. Z nich se vytvořilo písmo. Písmo jakožto takové bylo užíváno až na území jižní Mezopotámie u Sumerů cca 4 tisíce let před Kristem. Těmito postupy se zachycovala informace, která obsahovala svědectví doby, a byla trvale uchována pro příští generace. A svět se proměnil.

Od piktogramů se postupně tvořila jednotlivá písmena, ze kterých se zrodila abeceda. Ta se objevila až počátkem 2. tisíciletí před Kristem v dobách biblických patriarchů. Vynález abecedy vytvořil podmínky pro společenské a politické změny. Před jejím vynálezem byl svět přísně hierarchický, na jehož vrcholu stál panovník jako prostředník mezi božstvem a lidem. Právě kněží uměli číst a psát, vždyť i samotné adjektivum „hieroglyfický“ znamená kněžské písmo a slovo „clerical“ má v angličtině dvojí význam: „duchovní, kněžský“ a „písařský, úřednický“; šlo o období, kdy představitelé duchovní elity vlastnili monopol na

Pokračování na str. 3

Povzbuzení k tvořivosti

Milí přátelé, říká se, že bychom si měli dobře rozmyslet, za co v modlitbě prosíme. To pro ten případ, že se naše přání opravdu vyplní. Ovšem ono to vyplnění nemusí vždycky být podle našich představ. Skoro bychom to někdy reklamovali - „Tak počkej, Bože, tohle jsem si neobjednal!“ Ovšem právě věci, které jsou v našich životech jinak, než bychom si přáli, stojí za hlubší zamyšlení.

Zkusím to ukázat na konkrétním příkladu. Mám moc rád přírodu a zároveň těžce nesu, když je plná odpadků. Probouzí to ve mně vlastně dvě základní emoce - negativní a pozitivní. Ta negativní je destruktivní a netvořivá. Myslím našťavaně na ty jedince, kteří odpadky do přírody natahali a je jim to pravděpodobně úplně jedno. Ta pozitivní směřuje k řešení, je tvořivá, jejím cílem je přírodu odpadků zbavit. Pátrá po možnostech, kterých je vždycky víc. Dokonce někdy i rovnou vede ke konání, tedy v tomto případě sběru. Když jsem nedávno spřádal plány, jak blízké meze zbavit opuštěných nárazníků z aut a dalších podivných odpadů z plastu, došlo mi, že bez toho nepořádku bych nemohl spřádat plány na očistu. V jistém smyslu jsou tedy darem. Jinými slovy, nejdřív musím to svinstvo prostě přijmout jako dar, potom s ním můžu tvořit.

Třeba to tak je i s jinými věcmi, které ve svém životě nejprve zcela přirozeně vnímáme jako nevídané, obtěžující a hrozné. Co když se i na ně dá podívat z nějakého jiného úhlu, z nadhledu? Co když vypadají najednou úplně jinak? Co když z průsvihu je příležitost ke změně? Víte, já si představuji Stvořitele, jak se svou vševědoudností vidí to, co my ne. On ale čeká, až si všimneme my sami. Když k tomu dojde, usměje se a tiše nám požeňná slovy: „To je dost, že sis všiml, tak ať ti to slouží k dobrému!“ A úsměv z nebes se propadne až na naše tváře. Tvoření je zába-va a úsměv k němu patří. Ano, smát se nad tím, nad čím se dá i plakat. I to je možné.

Řadu věcí ve svém životě si nevybíráme, prostě se dějí, přicházejí, nastávají. Typické je třeba počasí, u kterého se dá s úspěchem začít cvičení. Můžeme nadávat, že sněží, prší a fouká vítr. Můžeme se tvářit kysele a čekat, až to přejde, ale stejně tak můžeme popřemýšlet, k čemu by nám to počasí mohlo být dobré. Třeba ho umíme nějak využít. Dlouho odkládaná kniha? Tichá chvíle u kamen? Telefonát? Nebo cvičení osobní zóny komfortu přímo v živlech? Můžeme si většinou vybírat. Když vybíráme, nejsme otráveni, tvoříme aktivně svůj život, což po nás přesně chce Ten, který nám ho daroval. A víte, co je na tom skvělé? Lidem kolem nás se s námi lépe žije, když volíme tuhle druhou cestu plnou tvořivosti. A jistota apoštolů Pavla nás v tom povzbuzuje: „Víme, že všechno napomáhá k dobrému těm, kdo milují Boha“ (Ř 8,28). Krásné jarní tvoření přeje

Zdeněk Bohuslav

Abych mohla pracovat na Jeho díle K jubileu Niki Otiskové

Že v Církvi československé husitské slouží kněz z Afriky, se celkem všeobecně ví. Ale že také máme farářku původem z Řecka, to možná leckdo netuší. Zvláště když tomu její jméno nenasvědčuje. Ano, řeč je o sestře faráře Niki Otiskové, která si v dubnu připomněla významné životní jubileum.

Malá Niki, která se narodila v první dubnový den roku 1946 řeckým rodičům v makedonském Ano Perivoli, patřila k tisícovkám dětí, jež byly v důsledku občanské války v Řecku převezeny v letech 1948-49 do Československa, kde utvořily zárodek současné řecké komunity. Scelování rodiny, která byla za dramatických okolností rozprášena po Evropě (otec v Polsku, sestra v Rumunsku), trvalo prostřednictvím Mezinárodního červeného kříže do 50. let. Niki se už do původní vlasti nevrátila, jejím novým domovem se stala slezská Karviná. O tom, jak se se zdejšími prostředím sžila, výmluvně svědčí fakt, že po absolutoriu Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci nastoupila roku 1969 v Karvině jako učitelka češtiny a ruštiny.

Už v roce 1973 však přešla do pozice redaktorky krajského nakladatelství Profil v Ostravě. Zde setrvala do roku 1989 přes různé rodinné a zejména zdravotní peripetie. Vážná nemoc zpřevracela pestrý život nakladatelské redaktorky a editorky a přiměla k hledání pevnějších jistot. Nalézáné modlitby a Písmo najednou dávaly živé odpovědi. „Moje zkušenosti víry se prohlubovaly, znovu a znovu jsem zakoušela pravdivost Božího slova,“ vzpomínala v roce 1994, když se připravovala k jáhenskému svěcení. Po roce 1990, kdy ji nemoc stále v mnohém svazovala a kdy své profesní zkušenosti zužitkovala ve vlastním nakladatelství GRAMMA (vydala mimo jiné sbírku poezie *Řetě-*

zek Jarmily Konečné, 1991), dospěla zároveň k tomu, co sama nazvala „znovuzrození“. To mimo jiné obnášelo vstup do církve a povolání ke službě v ní.

Zařadila se tak do skupiny duchovních (mj. s Bohuslavem Konečným, Vlastou Klepkovou a jinými) formovaných od konce 80. let kazatelskými kurzy z iniciativy olomouckého biskupa dr. Vlastimila Zítka. Z jeho rukou také přijala svěcení v říjnu 1994 v Husově sboru v Ostravě-Michálkovicích. Krátce sloužila v Havířově, ale už od počátku se věnovala (a stále věnuje) zejména svým domovským náboženským obcím v Doubravě a v Karvině. Doubravský Husův sbor provedla generální opravou (1998), v Karvině zas vyjednala s Římskokatolickou církví užívání kostela sv. Marka.

Ale starost o hmotné zázemí by byla málo u „nejzbožnější farářky v církvi“, jak o ní s láskyplnou nadsázkou hovoří někteří kolegové duchovní. Zažil jsem to také. Všechny radosti a starosti poroučí v rozmluvě či v korespondenci do rukou Božích, laskavě, s vděčností a poděkováním. To, co by u jiného znělo možná jako fráze, je u ní projevem pevné a pokorné zbožnosti.

Děkuji za toto životní a živé svědectví víry vám, milá sestro, a Pánu Bohu. A nejen v tomto velikonočním čase, v němž si s úžasem opakujeme – třeba i vaši rodnou řeč – že Christos anesti...

Marcel Sladkowski

Daniel von Czepko

PRŮPOVĚDI

MONODISTICHA

Ars lingua coeli

Hled', vůni Boha květ, slyš, písni pták tam v dáli,
a kámen pevností a člověk díkem chválí.

Svět, prostor, čas a já. Vše z Boha pochází,
a požehnáním svým On všechno provází.

Tvou duši vnořil duch sem do zemského žití
a s ní se vrací zpět zas k nejvyššímu Bytí.

Co koná duše, to tvé tělo sotva tuší;
neb co se děje v něm, je jiné nežli v duši.

Ač duše s tělem nic tu nemá společného,
přec tady zavřena být musí vnitř něho.

Bůh ráčil stvořit mne zde spolu se světem,
a přesto zůstávám tu současně i v Něm.

Já, Bože, vnímám tě, kde ve svém bytí jsi,
ne tam, kde selhaly mé zevní pokusy.

Kam běháš? Bůh, ten skryt je v lůnu veškerém;
a tak se tají, věz, i kdesi v nitru tvém.

Kdo k jevu jednomu je schopen cestu znát,
už dveře veškeré je schopen otvírat.

Co skrýváš před Bohem kdes v lůnu temnoty,
je ve tvé vůli hřích; a vůli vládneš ty.

Klid uvnitř ohně jest, žár plane, plamen svítí;
blah, kdo to trojí zná i ve svém vlastním bytí.

Co slunce zjasňuje zde z místa k místu v čase,
to v lidském pohledu až z věčna promítá se.

Jsem z Boha, navždy v něm je duchovní má vlast.
Být s ním je blaženství a bez Něho je strast.

Hle, slunce stálé je a září také v noci.
Tak září Božství v tom, kdo v sobě tmu zná zmocí.

Přeložil Miroslav Matouš

Z kazatelského plánu

Čtvrtá neděle po Velikonocích

Jásaj Bohu, celá země. Pějte chvály k slávě jeho jména. Jeho slávu šířte chvalozpěvem. Aleluja. (Žalm 66,1)

První čtení: Skutky 4,5-12

Tužby velikonoční (II):

2. Abychom Božimu jménu dobrořečili a jeho milosrdenství přijímali, modleme se k Hospodinu.

3. Abychom s láskou rozdávali, co jsme od Boha přijali, a Kristovo vzkříšení světu hlásali, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Nebeský Otče, tys dobrým pastýřem, neboť hledáš ztracené ovce a přivádíš je k pastvinám. Dej, ať uposlechneme hlasu tvého Syna a následujeme jej! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: 1. Janův 3,16-24

Evangelium: Jan 10,11-18

Verš k obětování: Žalm 100,3

Verš k požehnání: Jan 10,11

Modlitba k požehnání:

Nebeský Otče, opatruj svou církev, kterou sis vykoupil krví svého Syna. Provázej nás na našich cestách, ať bezpečně doputujeme do tvého věčného království, kde bude jedno stádo a jeden pastýř! Prosíme o te ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 19, 60, 65, 79, 188, 189

Duchovní doprovázení - pomoc na cestě víry

Doba pandemie značně omezila možnost setkávání věřících – v řadě farností se bohoslužby konají jen on-line, jinde v omezeném počtu účastníků. Nejsou biblické hodiny, besedy, koncerty ani jiné akce. A tak jsme zůstali se svou vírou více sami a asi mnohé z nás to přivedlo k přemýšlení o naší víře, o tom, jak ji prožíváme, co pro nás znamená. A asi mnozí z nás zápasí s různými otázkami a pochybnostmi. A právě takovým, ale i všem, kdo touží prohlubovat svůj duchovní život, by mohlo pomoci duchovní doprovázení (dříve se nazývalo duchovní vedení).

Jde o starokřesťanskou tradici, která byla trochu pozapomenuta a v posledních desetiletích se ve světě obnovuje. V naší zemi byla dlouho popelkou, ale i u nás se v poslední době začíná využívat častěji a Cyrilometodějská teologická fakulta v Olomouci pořádá nově kurzy pro doprovázející. O co se jedná?

Jde o rozhovory o víře, o jejím prožívání, o tom, kam nás vede, o naší představě Boha, o tom, jak se modlíme. Doprovázený se schází pravidelně (intervaly záleží na dohodě) s doprovázejícím bratrem či sestrou, kteří jsou zkušenější v otázkách víry. Mezi oběma musí panovat naprostá vzájemná důvěra a všechno, co je řečeno, zůstává mezi oběma aktéry. Doprovázející může, ale nemusí, být kněz, může to být i zkušenější, ve víře osvědčený laik. Doprovázený mluví o své víře, o tom, jak se modlí, co při modlitbě prožívá, o svých otázkách a nejasnostech, které na cestě víry potkává a prožívá. Do rozhovoru mohou být zahrnuty i věci běžného života, protože nelze oddělit každodenní život od života víry. Doprovázející naslouchá, v případě nejasností může položit doplňující dotaz. Nedává žádné rady –

cestu si musí najít doprovázený sám, doprovázející mu to hledání jen usnadňuje. Může upozornit na některé problémy, které v životě víry dotyčného vidí, ukázat na různé alternativy řešení, doporučit nějakou knihu, ale volit už musí doprovázený sám.

Oba se mají na rozhovor dobře připravit – zopakovat si, o čem se mluvilo naposled, a na to navázat. To doprovázení je v jistém smyslu oboustranné, protože i doprovázející se zkušeností doprovázeného obohacuje. I doprovázející musí v sobě kultivovat otevřenost pro Boha, pro slyšení Jeho tichého hlasu, a musí mít zkušenost s duchovním zápasem a hledáním.

Doprovázení by mělo probíhat na klidném, tichém místě, lze ho začít i ukončit modlitbou, lze ho vést při zapálené svíčke nebo s ikonou v místnosti. Doprovázející se za duchovní cestu doprovázeného pravidelně modlí a je doprovázenému podle okolností i jinak nápomocen. Můžeme říci, že jde kus cesty víry s doprovázeným, že společně hledají cestu krajinou víry. Můžeme v doprovázejícím vidět znamení odkazující na skrytý přítomného Pána. Asi

se teď zeptáte, kde takového doprovázejícího sehnat. To není úplně jednoduché, protože u nás je doprovázení v začátcích (v řadě zemí existují registry doprovázejících). Ale lze oslovit kteréhokoli zkušenějšího bratra či sestru, kterému (které) důvěřujete a o jehož (jejíž) víře nemáte žádné pochybnosti. Může se stát, že ten oslovený se na to nebude cítit, ale lze se dohodnout, že to zkusíte a podle výsledku buď budete pokračovat, nebo bude třeba hledat někoho jiného. Je dobré prosit Pána, aby nám při výběru pomohl, modlit se za to. Bohatě zkušenosti (z ciziny i od nás) ukazují, že doprovázení pomáhá lidem na cestě víry, vede je na hlubinu.

A tak si myslím, že to opravdu stojí za to, abychom doprovázení využili. Kdo by měl zájem dozvědět se více, mohu vřele doporučit knížku bratra emeritního brněnského biskupa Petra Šandery: „*Na cesty ducha. Uvedení do praxe duchovního života*“, kterou vydala ČČSH v edici Blahoslav v roce 2018.

Přeji vám všem odvahu začít, aby vám doprovázení pomáhalo na cestě víry.

Ivana Macháčková

Nad Písmem

Sami to nezvládneme

J 15,1-8

Milé sestry a milí bratři. Pokoj vám. „Sami to nezvládneme.“ – to je věta, která mě napadla po přečtení všech tří biblických čtení určených pro dnešní neděli. Sami nezvládneme porozumět biblickému textu jako ten etiopský dvořan, pokud nám Pán Bůh nepomůže. Sami nezvládneme opravdu milovat, protože to nás učí až Bůh, jelikož On sám je láska. Sami nezvládneme jako ratolesti nést ovoce, pokud nejsme součástí pravého vinného kmene Ježíše Krista.

Jeden můj kamarád mi kdysi řekl: „Ty nikdy nebudeš dobrá farářka.“ Musím se přiznat, že se mě to tehdy hodně dotklo. Byla jsem tehdy ještě studentkou v předposledním ročníku studia a už jsem se moc těšila na faru, na práci s lidmi, na to, jak budu Pánu Bohu sloužit. A co si budeme povídat, věřila jsem, že budu dobrá farářka, že jsem se pro tuto službu narodila, že si mě Pán Bůh vybral. A tak ta věta pro mě byla jako studená sprcha. Nejdřív jsem se vnitřně naježila, pak jsem o tom začala přemýšlet a dneska už vím, že měl pravdu, ale stejně bych tou dobrou farářkou chtěla být. A tak i když je ta věta pravdivá, neříká se mi ani dnes snadno: „Nejsem a nikdy nebudu dobrou farářkou.“

Proč? Protože sama to nezvládnou. A ono to je vlastně velmi osvobozující, vždyť smysl mé služby není v tom, abych já byla dobrá farářka, ale abych byla Božím nástrojem.

Řečeno slovníkem evangelisty Jana – nezáleží, jak moc krásná a zelená jsem ratolest, ale zdali nesu ovoce. A ovoce nemohu nést sama, vlastně ani nemohu být sama o sobě zelená, potřebuji kmen, který mi dodá sílu a živiny. A teď už dost o mně.

My všichni jsme ratolesti, jak řekl Pán Ježíš. My všichni – každý z nás – musíme přijmout, že to sami nezvládneme, že nikdy nebudeme dobří rodiče, dobří... (doplňte si zaměstnání), dobří křesťané... A to znamená, že se o to můžeme přestat snažit. Tedy můžeme přestat usilovat o to, abychom byli dobří v očích jiných i svých, ale neznamená to, že přestaneme vychovávat, pracovat a věřit. Protože, když se nám daří, není to tím, že jsme dobří, ale tím, že nám Pán Bůh žehná, že dobře proudí ta míza z jeho kmene našimi ratolestmi a my se tak stáváme důkazem Boží přítomnosti v tomto světě.

My jsme vinné ratolesti. Kristus je kmen. Hospodin je vinař. Úlohou vinaře v tom evangelijním textu je očistování – prořezávání, aby se urodilo mnoho ovoce. Pán Bůh se v tomto případě věnuje jednotlivým

ratolestem zvlášť, ale ke všem se vlastně chová stejně. Vezme nůž/ky a pročišťuje. Odřezává ty ratolesti, které nenesou ovoce, a prořezává ty, které ovoce nesou, aby ho mohly nést lépe. A to samozřejmě není příjemné, někdy to může i chvíli bolet, ale nakonec většinou zjistíme, že to vede k úlevě a ke zlepšení našich vztahů i služby. Prostředek, kterým to Pán Bůh dělá, je Slovo, kterým k nám Bůh promluvil a které k nám promlouvá i dnes, protože Kristus nezůstal v hrobu, ale žije a díky Duchu Svatému přebývá mezi námi.

My jsme vinné ratolesti, patříme k vinnému kmenu, ale ten nás u sebe nedrží. Je i na nás, zdali zůstaneme součástí toho pravého kmene. Zůstat znamená nést plody. Odloučení znamená usychání. Jedno vede k životu a tvoření, druhé k nebytí a konci. A tak jako Boží slovo pročišťuje k životu nás, můžeme i my slovem – prosbami a modlitbami – pomáhat životu kolem nás. Stačí jen přijmout, že sami to nezvládneme. Ale s Boží pomocí, silou, s Boží energií, s Boží láskou, s Duchem svatým zvládneme vše.

Františka Pospíšilová

Pane Bože,
vyznáváme, že sami nic nezvládneme
a nikdy v ničem nebudeme dobří, protože dobrý jsi jen ty.
Pokud nám ale pomůžeš,
můžeme se stát tvými rukama, nohama, ušima, očima a ústy,
tam kde je potřeba tvé pomoci, tvé blízkosti, tvé lásky.
Moc prosíme, pomoz nám nést dobré ovoce. Amen

Informační technologie...

Pokračování ze str. 1

vzdělání. A svět se proměnil. 31. října 1517 mladý Martin Luther vyvěsil na dveře kostela Všech svatých ve Wittenbergu 95 tezí, kterými odstartoval reformační hnutí. Tomu předcházelo rané reformační úsilí, které již ve 14. století v Oxfordu nastínil John Wycliffe. Co bylo příčinou, že požadavky přednesené Wycliffem zůstaly za jeho života téměř bez odezvy a obdobné snahy Luthera o dvě století později otřásl doslova celým západním světem? Bezesporu to byl vynález knihtisku, a to zásluhou Johanna Guttenberga v roce 1450. Tisk byl známý již několik století dříve z Číny, ale knihtisk byl zcela jiná technologie! Guttenberg přišel na slitinu tří kovů olova, antimonu a cínu (tzv. písmovina), která se dala odlévat, přijímala mastnou barvu a byla odolná proti tlaku (proto slovo tisk, Druck, Press, Print). Z ní odlil jednotlivá písmena abecedy, ze kterých sazeči „sázeli“ textové stránky. Po vytištění nákladu se sazba „rozmetala“ a bylo možné vysadit jiný text. Tím se nahradilo ruční opisování textů nebo dřevoryt – obtisk z vyřezávaných dřevěných desek. Knihtisk mohl naplnit přání Luthera, aby se lidé vrátili k vlastnímu textu Písma – sola skriptura. A tiskařské lisy začaly chrlit Bibli po tisících exemplářích, a navíc

v národních jazycích. I samotné Lutherovo prohlášení bylo šířeno pomocí tisku. Během krátké doby se výtisky jeho tezí objevily po celém Německu a po celé Evropě. Proto první protestanti považovali objevení tisku za dílo božské prozřetelnosti. Tím se prolomilo dominantní postavení latiny coby užívaného úředního církevního jazyka. A rozšíření čtenářských schopností mezi lidem vedlo ke zhroucení hierarchického uspořádání společnosti. Gramotnost postupně umožnila přístup k textům nezávisle na společenském postavení. Vynález tisku vedl v jistém smyslu též k novému pojetí času. Do jeho objevu byl čas relativně daný. Cokoliv se odehrálo, bylo již předznamenáno ve svatých textech. Ale s příchodem prvních novinových letáků na počátku 16. století se čas vyznačený datem v horní části novin stal jen médiem, ve kterém se udála „novina“. Dle Hegelova výroku „noviny nahradily ranní modlitby“. A svět se proměnil. Aktuálně prožíváme čtvrtou „okamžitou“ komunikaci. Její kumulativní následky zatím neznáme. Již dnes zakoušíme, jak nové komunikační technologie vyvolávají vznik nových forem vztahů, nových společenských, ekonomických a politických struktur, a tím i nové chápání postavení člověka v Božím plánu. Můžeme jen tušit, jaké z užití moderních informačních

technologií nutně plynou důsledky jak pro etiku globalizace, tak i narovnění nerovnoměrného přístupu ke vzdělání v globálně srovnatelné kvalitě. Dnes již nejde jen o to umět číst a psát, ale o schopnost zpracovávat informace a tím mít otevřený přístup ke vědomostem, jejichž využitím se může začít proměňovat celý svět a usilovat o společné dobro. Proto je vhodné čerpat ze zkušenosti předchozích generací a učit se využívat nové komunikační prostředky pro navázání jiných interpersonálních vztahů, které nejen přesahují tradiční struktury, jako jsou rodina, rod, národ, státní útvar, ale také zkracují dobu předání informace po celém světě, a to i z vesmíru. A svět se opět zásadně proměňuje. V této situaci připomíná papež František ve své encyklice *Fratelli tutti*, že jsme všichni bratři a sestry. Nové informační technologie volají po kreativě novodobých misionářů. Opět půjde o běh na dlouhou trať, o epochu, jejíž závěr nedožije ani jeden z čtenářů tohoto příspěvku. Ale každý může položit tomuto dílu dobrý základ, kterým je smíření ve všech oblastech lidského konání. Nebude-li novými technologiemi šířeno globální bratrství, pak lidstvo jde proti Božímu záměru a ohrožuje samo sebe.

J. Svoboda

Chonda - Gonda - Dr. Hildegonda M. Rijksen Jen střípky vzpomínek

Na jaře 1985 jsem ve 32 letech, jsouc pár měsíců redaktorkou Českého zápasu, měla příležitost vyjet na deset dní z ideologií obrněného Československa na Západ - do Nizozemí. Pamatuji se, že oprýskaná, zaprášená plzeňská Škodovka s vytlučeny okny kontrastovala s pestrými průmyslovými budovami „za čarou“. „Tady se dělníci vykořisťují, tak se jim to musí aspoň trochu líbit“, ušklíbl se Milan Matyáš, jehož „mírové materiály“ tuhle cestu nejspíš umožnily. Na té „čáře“ prošli nočním vlakem pohraničníci s hrozivě vyhlížejícími vlčáky. Ne že bychom z našeho „ráje“ mohli vyvézt něco rajského, ale museli jsme doložit, že z něj vůbec smíme. V Amsterdamu na nádraží nás uvítala brýlátá teoložka Gonda, působící v Gereformeerde Kerk a bydlící v Alkmaaru. Ta se na příštích pár dní stala naší průvodkyní - pěšky, na kole i vlakem. Vše bylo jak zjevení: všudypřítomná kola i veřejná doprava, skrovňý způsob stravování, různá setkání (která jsem pak musela vypsát ve zprávě pro ministerstvo). Moje pokusy o dorozumění brouzdající mezi angličtinou a němčinou. Gondina snaha mluvit česky. Navštívili jsme bohoslužbu její církve v Alkmaaru - konané v moderním kostele vystavěném pro několik vyznání najednou: jejich věřící se tu mohli po bohoslužbách sejít ve společné předsíni na církevní kafi. Při skrovňých možnostech, které měla, nás zavedla do Rijksmuzea potěšit se Rembrandtem, do Van Goghova muzea, zavezla do Utrechtu, do Naardenu, do tehdejšího ústředí *Unitas fratrum* v Nizozemí... bylo toho za těch pár dní k úžasu hodně. V příštích letech jsme měli možnost jí to oplácet - vydávala se do Československa, zdokonalovala se v češtině, časem sem dokonce přesídlila, nechala se vysvětit v naší církvi a začala v ní působit. Měla blízky vztah k židovské kultuře (od ní jsem zvěděla o Anně Frankové). Zajímaly ji dějiny naší reformace. Nebo pozice žen ve společnosti. My tou dobou ještě nebyli zvyklí být moc vidět. Ještě nedávno se víc vyplatilo mlčet, než být výrazný. Naši nejlepší lidé tak byli pro širší veřejnost vlastně jaksi neviditelní a nemí. Jedno se o Dr. Hildegondě Rijksenové dá po letech říci naprosto jasně: byla samostatná značná síla a nemínila se vejít do žádné „škatulky“. Uměla pořádat přednášky, znala různé postupy, kterým jsme se v 90. letech teprve učili. Nebylo právě snadné s ní vyjít, protože přesahovala na všech stranách. Zemřela sedmdesátiletá 25. 3. 2021 v Olomouci. Kéž odpočine v pokoji. **Jana Wienerová**

Čo by ste povedali, keby

Hedviga Kramárová prozaička, novinárka, režisérka, prekladateľka, členka Spolku slovenských spisovateľov, členka Syndikátu slovenských novinárov

Po maturite na Gymnáziu v Bardejove vyštudovala na Fakultách Univerzity J. A. Komenského v Bratislave jazyk slovenský a literatúru, históriu, žurnalistiku a hudobné umenie. Aj vďaka štúdiu týchto vedných odborov začala publikovať ako študentka. Od r. 1970 pôsobila v Československom rozhlase v Hlavnej redakcii spravodajstva. Súčasne bola spoluautorkou relácií *Dobré ráno, Pohľady do kultúry, Armáda, bezpečnosť, brannosť, Zákruha*. V literárnej dokumentácii sa venovala životu a dielu Jaroslava Haška a Boženy Němcovej. Tieto štúdiá boli uverejnené v literárnej prílohe týždenníka Český zápas vychádzajúci v Prahe pod titulkami *„Neznámý Jaroslav Hašek vo vzťahu k Slovensku“* a *„Umelecký obraz Slovenska v diele Boženy Němcovej“*. Články, komentáre, eseje, reportáže, úvodníky, podčiarniky, črty, novely, poviedky i rozhovory so zaujímavými ľuďmi, boli systematicky uverejňované v časopisoch, antológiách, magazínoch a v autorských knihách na Slovensku a v Českej republike. V literárnej prílohe slovenského dvojmesačníka *Nové mesto* (2005) uverejnili z autorského pera Hedvigy Kramárovej štúdiu o velikánovi svetovej poézie a prózy pod titulkom *„Heinrich Heine – život a dielo vo vzťahu k svojim predkom v Bratislave“*. Je aj spoluautorkou učebnice nemeckého jazyka určenej deťom MŠ, ZŠ, rodičom a učiteľom nemeckého jazyka uvedenej ročníkov pod názvom *„Deutsch im Kindergarten“* (1997). Za preklad knihy *„Znovuobjavené tajomstvo“* o histórii a súčasnosti slobodomurárov strednej Európy autora Zoltána Sumonyiho, jej udelil newyorský PEN club Pochvalné uznanie vzhľadom na osobitne odbornú a terminologickú náročnosť prekladaného textu. Prekladala aj pre Slovenské pohľady. Autorská kniha Hedvigy Kramárovej *„Čo by ste povedali, keby“* je určená vo vyučovacom procese slovenského jazyka ako odporúčaná literatúra pre stredoškolskú mládež. Do tvorby odborného charakteru autorky patria aj vysokoškolské učebné texty z oblasti histórie, etnografie, etnografie, archeológie, určené ako povinná literatúra pre študentov daných odborov v rokoch 1989-1994, keď pôsobila ako odborná asistentka na Univerzite J. A. Komenského v Bratislave a na *Academii Istropolitana* (zahraničná postgraduálna univerzita dočasne umiestnená v Bratislave). Knihu *„Čo by ste povedali, keby“* grafikou doplnil náš brat farár Lumír Čmerna. **Jan Hradil**

Spomienka na Hansa Künga

Vo veku 93 rokov zomrel významný katolícky teológ Hans Küng. Küngovu dielu teologickému a mysliteľskému by mohol dobre slúžiť ním samým často citovaný výrok Gregora Veľkého: „Keď vzbudzuje pravda pohoršenie, je lepšie pripustiť vznik pohoršenia, než opustiť pravdu.“ Küng bol teológ kritický, ktorému išlo o pravdu predovšetkým, spojenú so životom, a nie o stuhnuté normy odtrhnuté od života. Určujúcim pre celé jeho teologické dielo je historický prístup a stály zreteľ na dynamiku života. Küngovým cieľom bolo adekvátne vyjadrenie zásad evanjelia ľuďom dnešnej doby a reforma, nielen reš-taurácia cirkvi (semper reformanda).

Narodil sa vo Švajčiarsku. V 50. rokoch vyštudoval teológiu v Ríme a v roku 1960 bol vysvätený na kňaza. Určitý čas pôsobil v pastoračii, potom bol povolaný na univerzitu v Tübingene, kde sa stal profesorom. Bol výrazným predstaviteľom ekumenizmu a v jeho duchu pôsobil ako poradca na 2. Vatikánskom koncile. Do tejto funkcie ho ustanovil pápež Ján XXIII. Na koncile sa zasadzoval o reformy v cirkvi, ktoré však boli konzervatívnymi kruhmi vo väčšine prípadov zmarené. Jeho teologické myslenie je veľmi rozsiahle a všes-

stranné. Zameral sa predovšetkým na ekzeziológiu v ekumenickom kontexte. V ekumenizme sa neuzatváral len do kresťanského rámca, ale otváral sa aj pre nekresťanské náboženstvá. Napísal množstvo kníh, z ktorých sú niektoré preložené do češtiny. V slovenčine vyšlo jeho dielo *„Katolícka cirkev – Stručné dejiny“*. Je to dielo kritické, ale založené na faktoch. V roku 1979 sa dostal do konfliktu s Vatikánom kvôli knihe *„Neomylný?“*, kde sa kriticky stavia k pápežskej neomylnosti. Vatikánska Kongregácia

pre náuku viery usúdila, že sa odkláňa od katolíckej doktríny, a preto mu odňala kanonickú misiu pre vyučovanie katolíckej teológie na univerzite. Univerzita v Tübingene ho podporila a zriadila mu katedru ekumenizmu, kde mohol ďalej pôsobiť, nie síce ako úradný katolícky teológ. Ďalej pracoval na tvorbe svetového etosu, ktorý sa v niektorých kruhoch stretol s odmietaním. Minimálny etický konsenzus neznamena vytvorenie nejakej jednotnej morálky, ale ide v ňom o zblížovanie etických a náboženských systémov v tom, čo považujú za najdôležitejšie a bez čoho nemôžu existovať a plniť svoje poslanie. Za dôležitý faktor považuje Küng aj medzináboženský dialóg. Hovorí, že nebude mier vo svete, keď nebude mier medzi náboženstvami. Küngova teológia tak dosahuje globálny rozmer. Küng tvrdil, že bude musieť prísť ďalší koncil, lebo na tomto koncile sa uskutočnila zrada. Nový reformný pápež by sa mohol volať Ján XXIV. **Štefan Šrobár**

Fotografická soutěž oceňující starověké i moderní kostely

Meziparlamentní shromáždění pro pravosláví, ve spolupráci s OrthPhoto.net pořádá mezinárodní fotografickou soutěž na téma „Hagia Sofia: chrámy Boží moudrosti v historii a ve světě“.

Smyslem soutěže je poukázat na koncept „Boží moudrosti“ v moderním světě a upozornit na chrámy, které byly po staletí stavěny na její počest. Duch soutěže také uznává, že Hagia Sofia jako jedinečné místo světového dědictví je osobitým symbolem usmíření mezi světovou historií a obecnou světovou kulturou. Soutěž ocení kostely jako pokladnice kultury napříč pravoslavným světem. Soutěž je otevřena amatérským i profesionálním fotografům, kteří dovršili osmnácti let. Fotografie budou posuzovány ve dvou kategoriích: památky, které byly postaveny před rokem 1907, a ty, které byly postaveny od roku 1907 do dnešní doby. Účast v soutěži je zdarma a přihlášky musí být doručeny do 31. května.

Meziparlamentní shromáždění pro pravosláví vzniklo před 27 lety z iniciativy řeckého parlamentu za účasti více než 30 zemí.

Zdroj: www.oikoumene.org

Zprávy

Bohoslužba ke Dni Země ve Škodějově

Dne 22. dubna se uskutečnila bohoslužba ke Dni Země ve Škodějově v přírodním areálu dr. Karla Farského. V rámci programu zaznělo zamyšlení o stromech v Bibli bratra patriarchy-správce církve Tomáše Butty, poděkování za dar vody z úst Pavla Pechance - královéhradeckého biskupa ČČSH a rovněž poděkování za stromy a dary přírody od studentského duchovního a pracovníka naukového odboru ústřední rady Tomáše Nováka. Součástí setkání bylo i symbolické zalévání zasazených jabloní ve Farského sadu a borovice Jana Amose Komenského a individuální procházka naučnými stezkami. Více informací přineseme v příštím čísle ČZ. *red*

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Vinný kmen

Ze správně vyřešených přesmyček si do tajenky vypíšete písmenka podle čísel v závorce.

- DORÚA (2)
- VARÉ (4)
- COET (2)
- CEVOO (3)
- TÁSIPL (4)
- MNEK (3)
- TŮSTAZ (3)
- NUSU CH OT (7)
- SČTITI (5)

(Řešení z minulého čísla: *Uslyši můj hlas.*)

Jana Krajčířiková

Z ekumeny

ZEMŘEL HANS KÜNG

Dokončení z minulého čísla

Tübingenská univerzita nechtěla o profesora Künga přijít a vytvořila pro něj jako státní instituce pracoviště nezávislé na církevní autoritě, na kterém pak působil až do konce svého aktivního období. Věnoval se tam vnitřněkřesťanským mezicírkevním vztahům a pak zejména vztahům křesťanství s jinými náboženstvími. Populární, zkrácenou verzi zmíněné diskuse vydal v knize, již máme k dispozici v češtině pod názvem *Malé dějiny katolické církve* (Brno: Barrister & Principal, 2010).

Küng je autorem rozsáhlého publikačního, ale i organizačního projektu pod záhlavím Světový étos. Není snadné překonat rozdíly v tom, čemu jednotlivá náboženství věří o transcendentní skutečnosti, je však možno se poohlédnout po jejich etice. Ta se, jak ukázala Küngova badatelská aktivita ve spolupráci s religionisty, jeví jako dalekosáhle shodná. Náboženství se mohou setkat v globálních etických podnětech. Jejich nejprostším základem je společně uznávané zlaté pravidlo jedné s druhými tak, jak chceš, aby oni jednali s tebou.

Prvním nástinem byla Küngova útlá publikace, která se brzy po vydání originálu, snad jako první překlad do jiného jazyka, objevila v české verzi jako *Světový étos: projekt* (Zlín: Archa, 1992). To, co v ní je naznačeno jako úkol pro další práci, se pak realizuje ve studiích Hanse Künga s dalšími spoluautory jednak o rozdílech a shodách mezi třemi abrahámovskými náboženstvími, a pak v sérii čtyř knih o hinduismu, buddhismu, čínských náboženstvích a islámu, v nichž jeden autor spíše religionisticky zachycuje v jednotlivých kapitolách víru a praxi daného náboženství a Küng jako spoluautor ke každé takové kapitole přidává křesťanské hodnocení.

Základním tématem je globální etika, ale není zcela vynecháno ohledávání možné shody ve víře. Tak se například testuje možnost přiblížení důsledného islámského monoteismu a křesťanského trojičního učení, které Küng formuluje silně monoteisticky.

Jistým vyústěním badatelského a diskusního úsilí byla Küngova publikace *Světový étos pro politiku a hospodářství* (Praha: Vyšehrad, 2000), v níž předkládá společnou nábožensko-etickou oporu demokratické společnosti respektující občanské svobody a lidská práva a sociálního státu. Odpovědná politika napomáhá rovnováze mezi ideály a realitou. Odpovědný hospodářský přístup spojuje ekonomickou strategii s etickým přesvědčením.

Projevem projektu byl i desetidenní Parlament náboženství světa, na němž 4. září 1993 byl přijat závěrečný dokument *Ke globální etice: Počáteční prohlášení*. Parlament se sešel v Chicagu u příležitosti výročí prvního takto pojmenovaného setkání zástupců různých náboženství ve stejném městě o sto let dříve. Parlament je dnes stálou institucí či spíše iniciativou a v podobném složení se od té doby sešel ještě pětkrát, naposledy roku 2018 v Torontu. Mezitím probíhají setkání ve skromnějším formátu kolem konkrétních témat, jako je klimatická situace, stav původních obyvatel, spravedlnost, násilí.

Küng se spolupracovníky intenzivně prosazuje téma světového étosu a širšího ekumenického dialogu do veřejného prostoru, především do škol. Vydali různé doprovodné texty pro žáky i didaktické pomůcky pro učitele. Největšího českého příznivce našel Küng v docentu Karlu Flossovi stejného věku, který mohl po pádu komunistického režimu přednášet filosofii a dva roky byl senátorem. Svůj senátorský plat vložil do Nadace Světový étos – Centrum Prokopios, která podporovala zejména letní filosofické školy konané tehdy v Sázavě, Flossově bydlišti. Na okraji filosofických otázek se tam probíraly i küngovské podněty sociálně etické, ekumenické a mezináboženské. Lidé kolem nadace, zejména Floss sám, překládali Küngovy spisy do češtiny a věnovali se tématu i v grantovém projektu.

Küng představuje konfrontaci racionálního, vědeckého myšlení a sekulárních společenských hodnot s křesťanstvím. Vychází této moderní mentalitě dalekosáhle vstříc, i když ne ve smyslu radikálního náboženského modernismu, který u nás zastupovali Karel Farský a František Kalous. Tím se částečně otevírá nová etapě, kde se křesťanství vyrovnává se současným smýšlením na jiných základech a kolem jiných témat.

V textu *Proč zůstávám katolíkem?*, který v českém překladu vyšel v periodiku *Getsemany*, shrnuje svůj postoj takto: Je pravda, že jsem byl pokřtěný do mnohem většího společenství všech těch, kdo věří v Ježíše Krista – nicméně jsem se narodil současně do katolické rodiny, která je mi drahá, do švýcarské katolické farnosti, do které se vždy rád vracím. Krátce řečeno, do katolické vlasti, kterou nechci ztratit, kterou nechci opustit. Všechno toto prožívám právě jako teolog. ... Jak často opakuji slovem i písmem, že nejsem proti papežství, že nejsem ani proti současnému papeži, ale že jsem vždy bojoval v církvi i mimo ni za Petrovu službu – skutečně očištěnou od absolutistických projevů a na biblických základech. Soustavně jsem se vyslovoval za opravdový pastorační primát ve smyslu duchovní odpovědnosti, vnitřního vedení a aktivní péče o blaho celé církve. Za primát, který by se tak mohl stát všeobecně uznávanou autoritou pro zprostředkování, jednání a pro smíření v celém ekumenickém světě. Byl by to pochopitelně primát ne panování, ale nezištné služby, vykonávané v odpovědnosti před Pánem církve a prožívané v nevyvyšujícím se bratrství.

Ivan Štampach
info.dingir.cz

Týdeník Církve československé husitské

Vydává Ústřední rada Církve československé husitské, Wucherlova 5, 160 00 Praha 6

Redakce: Vedoucí redaktorka ThDr. Klára Břeňová, redaktoři: Mgr. Josefína Hudcová, Mgr. Ervin Kukuczka, grafik Milan Udržal; tel.: 220 398 107, e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz

Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků. Tisk: Grafotechna. Distribuce: ADLEX, spol. s r.o. Xaveriova 1888/45, Praha 5 150 00

Předplatné: Mgr. Dagmar Pišová, tel.: 220 398 117, e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz. Reklama: tel. 220 398 117

